

Демідов І.І., здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування НАВС

Деякі теоретичні аспекти проведення контрольованої поставки у кримінальному провадженні

В умовах реформування сучасного кримінального процесуального законодавства, а також пов'язану з цим наявність ряду теоретичних та практичних проблем, особливої актуальності набирає питання, що стосуються проведення негласних слідчих (розшукових) дій, оскільки їх регламентація в чинному Кримінальному процесуальному кодексі є новелою та викликає чимало обговорень та суперечностей з боку науковців і практиків. Тому слід розглянути питання, що стосується проведення контрольованої поставки, які однієї з форм негласної слідчої (розшукової) дії - контролю за вчиненням злочину. Крім того вищевказана негласна слідча (розшукова) дія широко застосовувалась у практичній діяльності оперативними підрозділами органів внутрішніх справ до прийняття нового КПК України, а в теперішній час і слідчими працівниками органів внутрішніх справ і прокуратури, який в останньому являється пріоритетним напрямком роботи.

Контроль за вчиненням злочину - узагальнююче поняття, яке за своїм змістом включає комплекс різнопланової за формами свого проведення окремих, здійснюваних за постановою прокурора, негласних слідчих (розшукових) дій: контрольована поставка; контрольована та оперативна

закупка; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину, особливість яких полягає в тому, що вони здійснюються за умов, що певними особами вчиняється тяжкий або особливо тяжкий злочин, який є незакінченим, а забезпечити повне розкриття та розслідування підготовлюваного або вчинюваного злочину шляхом провадження інших гласних та негласних слідчих дій неможливо. Тобто названі негласні слідчі (розшукові) дії здійснюються не тільки для здобуття, перевірки та дослідження доказів, а й для повного розкриття злочину, виявлення спільників, а також для попередження злочину, зупинення й недопущення завершення злочину та настання його шкідливих наслідків [1].

Відповідно до ст. 271 КПК України, яка присвячена регламентації контролю за вчиненням злочину, передбачає його здійснення у випадках достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин, та проводиться в таких формах: 1) контрольована поставка; 2) контрольована та оперативна закупка; 3) спеціальний слідчий експеримент; 4) імітування обстановки злочину [2, с. 682]. Контрольована поставка полягає в організації і здійсненні слідчим та оперативним підрозділом контролю за переміщенням (перевезенням, пересиланням, передачею, ввезенням, вивезенням з України чи транзитним переміщенням її територією) товарів, предметів і речовин, у тому числі заборонених до обігу, з метою виявлення ознак злочину та фіксації фактичних даних про протиправні діяння осіб, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України.

Слід відмітити, що відомості про ознаки протиправного діяння можуть міститись в листах, заявах громадян, повідомленнях посадових осіб, підприємств, установ, організацій, засобах масової інформації, а також конфіденційних повідомленнях. До осіб, які готують злочин, відносяться громадяни, які вчиняють умисні дії щодо створення умов для здійснення злочину: підшукують засоби чи знаряддя злочину, співучасників, об'єкти посягання, розробляють плани, визначають спосіб, місце і час вчинення злочину, готують вигадане алібі тощо [3, ст. 307]. До того ж діяльність оперативно-розшукових підрозділів та їх окремих посадових осіб по виявленню, розкриттю та розслідуванню злочинів та їх профілактики має бути відповідного, адекватного характеру і ступеню суспільної небезпеки злочинного посягання, співвідношенню законності і гласності, конспіративності і відкритості, тотальності оперативних заходів і індивідуальності підходу до тої чи іншої оперативної ситуації, тому Закон дозволяє здійснення оперативно-розшукової діяльності при наявності необхідних підстав для проведення оперативних заходів і використання відповідних засобів, тобто для початку оперативно-розшукової діяльності оперативні підрозділи повинні мати законні приводи. Законні підстави оперативно-розшукової діяльності є гарантією дотримання законності при її проведенні. Керівники оперативних підрозділів, здійснюючи контроль за оперативно-розшуковою діяльністю, прокурори при здійсненні нагляду за дотриманням законів при проведенні оперативно-розшукових заходів, слідчі

судді при санкціонуванні оперативних заходів, мають приділяти особливу увагу обґрунтованості підстав для їх проведення [4, ст. 261].

Отже підсумовуючи вищесказане варто зазначити, що контрольована поставка, як форма контролю за вчиненням злочину проводиться на підставі рішення прокурора, яке оформлюється постановою. Постанова прокурора є процесуальним документом, в якому викладається мотивоване рішення або розпорядження, прийняте у ході здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення.